

פרשת בא

ואכל את יתר הפליטה הנשארת לכם מן הברד, ואכל את כל העץ הצומח לכם מן השדה (י, ה)

ולהלן (י, יב) נאמר ויאכל את כל עשב הארץ את כל אשר השאיר הברד, וכן כתוב ויאכל את כל עשב הארץ ואת כל פרי העץ אשר הותיר הברד.

ויש לדייק בשינוי הלשונות, שכאן נקט לשון הנשארת, שמשמעו שנותרו מאליהם, ואילו להלן נאמר אשר "השאיר" הברד או "הותיר", שמשמע שהברד הוא אשר הותיר זאת, וצ"ב.

ונראה בטעם חילוק הלשון, דבמכת ברד כתיב ויהי ברד בכל ארץ מצרים על האדם ועל הבהמה ועל כל עשב השדה, ואילו במכת ארבה כתיב גם כל העץ הצומח, נמצא שפרי העץ לא נכלל בגזירת מכת הברד, וזה נתוסף רק במכת הארבה, ולכך נקט לשון "הנשארת" ללמדך שעצים אלו לא היו בכלל מכת הברד ולכך הארבה הכה בהם.

אמנם עשב השדה הרי נכלל הוא בכלל מכת הברד, ורק שאירע נס שנשארה החטה והכוסמת למרות שהיה בכלל הברד, כדברי המדרש שהביא רש"י על האמור "כי אפילות הנה" שנעשה פלאי פלאות, וע"ז נופל הלשון השאיר וכן הותיר, לומר שהיה בזה נס מיוחד שנעשה במכוון, ולכן כשאמר ויאכל כל עשב השדה הזכיר לשון השאיר, וכן ויאכל כל עשב הארץ אמר בלשון אשר הותיר.

ובזה יבוארו דברי הרמב"ן שנתקשה מדוע לא היו ציווי התראה על עשב השדה שאף הוא יפגע במכת הארבה אלא שלכאורה ההתראה היא מדין אין עונשין אא"כ מזהירין, והרי כבר הוזהרו במכת ברד ואף עשב השדה היה בכלל, ונמצא שכבר היתה על כך אזהרה.

מקור: משאת המלך